

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 383/09-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti K., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. K. Ž., T., vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Obvodným úradom životného prostredia B. pod sp. zn. 2004/6885-3/ZIJ, Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 1 S 354/2004 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 Sžp 9/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti K., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2009 doručená sťažnosť spoločnosti K., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 a 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených

Obvodným úradom životného prostredia B. (ďalej len „obvodný úrad“) pod sp. zn. 2004/6885-3/ZIJ, Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 1 S 354/2004 a Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 5 Sžp 9/2008. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 15. októbra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v rámci svojho oprávnenia k obchodnej činnosti v auguste 2004 predala jeden exemplár suchozemskej korytnačky *Testudo graeca* (ďalej len „exemplár“). Pôvod exemplára, ktorý nepochádzal z voľnej prírody, bol doložený preukazom o pôvode č. 32/2002, ktorý sťažovateľka odovzdala kupujúcej spolu s exemplárom. Obvodný úrad listom sp. zn. 2004/06885-3/POS/OP vyzval sťažovateľku, aby v pätnásťdňovej lehote preukázala udelenie výnimky zo zákazu komerčných činností pre predaný exemplár. Sťažovateľka sa proti výzve ohradila z dôvodu, že zákaz komerčnej činnosti sa v zmysle európskeho práva nevzťahuje na umelo odchované živočíchy. Listom obvodného úradu sp. zn. 2004/6885-3/ZIJ z 21. októbra 2004 bolo začaté správne konanie, ktorého účelom bolo vydanie rozhodnutia o postihu sťažovateľky z dôvodu, že Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) nevydalo výnimku zo zákazu komerčných činností pre dotknutý umelo odchovaný exemplár. Výnimka nebola vydaná ani napriek uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžnč 1/2004, ktorým sa ministerstvu uložila povinnosť konať a rozhodnúť o žiadosti sťažovateľky z 2. januára 2003 o udelenie výnimky na komerčné činnosti do dvoch mesiacov od právoplatnosti uznesenia. Sťažovateľka proti postupu obvodného úradu, ktorý pre ňu predstavoval právnu prekážku výkonu podnikateľskej činnosti a obmedzenie vlastníckych práv k umelo odchovaným exemplárom bez právneho dôvodu, podala sťažnosť ministrovi životného prostredia Slovenskej republiky a po jej zamietnutí podala žalobu krajskému súdu. Uznesením krajského súdu č. k. 1 S 354/2004-52 zo 7. augusta 2008 bolo konanie o žalobe zastavené. Sťažovateľka podala proti uzneseniu krajského súdu odvolanie. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžp 9/2008 z 21. júla 2009 bolo uznesenie krajského súdu potvrdené s odôvodnením, že až po vydaní konečného rozhodnutia, ktorým sa správne konanie ukončí, môže nasledovať konanie pred všeobecným súdom podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku. Krajský súd zároveň odmietol namietané porušenie práv sťažovateľky vyplývajúcich z čl. 46 ods. 2 ústavy z dôvodu, že námietky mohla uplatniť

proti druhostupňovému rozhodnutiu Krajského úradu životného prostredia v B. (ďalej len „krajský úrad“).

Podľa názoru sťažovateľky obvodný úrad začal 21. októbra 2004 správne konanie v rovnakej veci, v akej konal najvyšší súd pod sp. zn. 2 Sžnč 1/2004. Správne konanie vedené obvodným úradom v tej istej veci, o ktorej konal najvyšší súd, a zmena súdneho rozhodnutia správnym aktom predstavuje bezprostredný zásah do právomoci najvyššieho súdu bez opory v § 159 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku, čl. 2 ods. 2, čl. 50 ods. 1, čl. 141 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny. Sťažnosť proti nezákonnému konaniu obvodného úradu posudzovalo ministerstvo, ktoré v danej veci nie je možné označiť ako nestranný orgán, lebo ministerstvo riadi výkon štátnej správy, povoľuje výnimky zo zákazu komerčných činností a zároveň ide o orgán, ktorý bol účastníkom konania pred najvyšším súdom. Hroziaca sankcia (pokuta do 1 000 000 Sk a prepadnutie veci, resp. trestnoprávna sankcia v podobe odňatia slobody až na tri roky) predstavuje pre sťažovateľku existenčné ohrozenie. Krajský súd svojím uznesením č. k. 1 S 354/204-52 zastavil konanie bez opory v ustanovení § 250v ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, čím nerešpektoval čl. 2 ods. 2, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 48 ods. 2 a čl. 142 ods. 1 ústavy, čl. 2 ods. 2 a čl. 8 ods. 2 listiny, ako aj čl. 6 ods. 1 a 3 a čl. 13 dohovoru. Odmietnutie súdnej ochrany s odvolaním sa na § 248 Občianskeho súdneho poriadku je v rozpore so zákonnými zárukami upravenými v § 250v ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Došlo aj k porušeniu § 250f ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, lebo sťažovateľka sa nemohla vyjadriť ku všetkým dôkazom. Uvedené námietky sťažovateľky nerešpektoval ani najvyšší súd, keď svojím uznesením sp. zn. 5 Sžp 9/2008 z 21. júla 2009 potvrdil uznesenie krajského súdu.

Sťažovateľka navrhla vydať tento nález:

„1) Sťažnosti sa vyhovuje

2) Postup Obvodného úradu životného prostredia v B., ktorý napriek zákonnej prekážke § 67 ods. 2) zákona č. 71/1967 Zb., zahájil správne konanie č. 2004/6885-3/ZIJ po tom, čo v rovnakej veci prebiehalo konanie na Najvyššom súde SR nemá oporu v čl. 2 ods. 2 , čl. 17 ods. 2 Ústavy SR

3) *Ústavný súd SR správne konanie č. 2004/6885-3/ZIJ OU v tej istej veci o ktorej konal Najvyšší súd SR a rozhodol uznesením 2 Sžnč1/2004 ruší.*

4) *Rozhodnutie č. ZPO/2005/9069/ZIJ Obvodného úradu životného prostredia v B. a rozhodnutie č. ZPO/1047/2005 –sv1 Krajského úradu životného prostredia v B., vydané na základe správneho konania č. 2004/6885-3/ZIJ OU Ústavný súd SR ruší.*

5) *Ústavný súd SR zastavuje exekúciu sp. zn. Ex 106/05 pretože zaniklo právo priznané rozhodnutím č. ZPO/2005/9069/ZIJ Obvodného úradu životného prostredia v B. a rozhodnutím č. ZPO/1047/2005-sv1 Krajského úradu životného prostredia v B.*

6) *Ústavný súd rozhodol, že uznesením 1 S 354/2004-52 Krajského súdu v Bratislave I a uznesením 5 Sžp 9/2008 Najvyššieho súdu SR bolo porušené ústavné právo spoločnosti K. s. r. o. na:*

a) *súdne preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia verejnej správy upravené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd*

b) *účasť pri prerokovaní svojej veci a vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom upravené čl. 48 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 142 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1, ods. 3 Dohovoru*

c) *súdne preskúmanie správneho konania zahájeného mimo rámca zákona č. 71/1992 Zb. § 67 upravené čl. 17 ods. 2 Ústavy SR čl. 8 ods. 2 Listiny*

d) *súdne preskúmanie porušenia povinnosti vyplývajúcich správne orgánu z § 159 ods. 2), ods. 3), § 250j ods. 6) zákona č. 99/1963 Zb. a nasl. OSP. v zmysle čl. 142 ods. 1 Ústavy SR*

7) *Platnosť Uznesenia 1 S 354/2004-52 Krajského súdu v Bratislave I, ktorým súd zamietol žiadosť sťažovateľa o súdnu ochranu voči postupu správneho orgánu a platnosť Uznesenia 5 Sžp 9/2008 Najvyššieho súdu SR, ktorým súd potvrdil uznesenie 1 S 354/2004-52 Krajského súdu v Bratislave Ústavný súd SR ruší. “*

Z listu obvodného úradu sp. zn. 2004/6885-3/ZIJ z 21. októbra 2004 vyplýva, že ním bolo oznámené začatie správneho konania pre správny delikt podľa § 22 ods. 3 zákona č. 237/2002 Z. z. o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

ktorého sa mala sťažovateľka dopustiť predajom exemplára bez potvrdenia o výnimke zo zákazu komerčnej činnosti podľa európskeho práva.

Z prípisu sťažovateľky z 28. októbra 2004 doručeného ministerstvu začiatkom novembra 2004 (presný deň doručenia nie je na prezentačnej pečiatke ministerstva čitateľný) vyplýva, že sťažovateľka podala sťažnosť proti začatiu správneho konania.

Zo žaloby sťažovateľky proti žalovanému obvodnému úradu doručenej krajskému súdu 15. novembra 2004 vyplýva, že sťažovateľka žiada preskúmať postup obvodného úradu v súvislosti s protiprávnym začatím správneho konania a rozsudkom zrušiť správne konanie vedené obvodným úradom pod sp. zn. 2004/6885-3/ZIJ s tým, aby bol obvodný úrad zaviazaný aj na náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy vo výške 270 000 Sk a trov konania.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 1 S 354/2004-52 zo 7. augusta 2008 vyplýva, že ním bolo konanie o žalobe sťažovateľky proti obvodnému úradu zastavené. Podľa názoru krajského súdu oznámenie o začatí správneho konania sp. zn. 2004/6885-3/ZIJ z 21. októbra 2004 je svojou povahou procesným rozhodnutím, a preto nepodlieha prieskumu všeobecným súdom vzhľadom na ustanovenie § 248 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého súdy nepreskúmajú rozhodnutia správnych orgánov predbežnej povahy a procesné rozhodnutia týkajúce sa vedenia konania.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžp 9/2008 z 21. júla 2009, ktoré sa stalo právoplatným 10. septembra 2009, vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie krajského súdu č. k. 1 S 354/2004-52 zo 7. augusta 2008. Podľa názoru najvyššieho súdu oznámenie o začatí konania, ktoré je predmetom preskúmania, je procesným rozhodnutím správneho orgánu, ktorým správny orgán oznamuje účastníkovi začiatok konania vo veci samej a ako také nemôže byť v zmysle § 248 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku predmetom súdneho prieskumu. Týmto oznámením správny orgán nerozhodoval o konkrétnych právach a povinnostiach sťažovateľky, len ním začal konanie, ktoré k takémuto rozhodnutiu smerovalo. Až vydaním konečného rozhodnutia, ktorým sa správne konanie končí, môže

v tomto prípade nasledovať konanie pred súdom podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku, ktorého úlohou a cieľom je preskúmať, či správny orgán rozhodol o právach a povinnostiach účastníka konania v súlade so zákonom. Zastavením konania preto nedošlo ani k porušeniu základného práva sťažovateľky vyplývajúceho z čl. 46 ods. 2 ústavy, lebo právo sťažovateľky domáhať sa preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu zostalo zachované a sťažovateľka ho mohla uplatniť v súlade s § 247 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku po vydaní druhostupňového rozhodnutia krajského úradu sp. zn. ZPO/1047/2005-SVL z 18. augusta 2005, ktorým tento nevyhovelo odvolaniu sťažovateľky a potvrdil rozhodnutie obvodného úradu o uložení pokuty 5 000 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť v časti smerujúcej proti konaniu vedenému obvodným úradom pod sp. zn. 2004/6885-3/ZIJ treba považovať za oneskorene podanú.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Hoci ústavnému súdu nie je známe, kedy presne bol sťažovateľke doručený list obvodného úradu sp. zn. 2004/6885-3/ZIJ z 21. októbra 2004 o začatí správneho konania, zo skutočnosti, že sťažovateľka podala ministerstvu sťažnosť proti začatiu správneho konania datovanú 28. októbra 2004 a doručení ministerstvu začiatkom novembra 2004, možno vyvodiť, že list musel byť doručený najneskôr 28. októbra 2004. Pokiaľ sťažnosť ústavnému súdu bola odovzdaná na poštovú prepravu 15. októbra 2009, stalo sa tak dávno po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty.

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 1 S 354/2004, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Proti uzneseniu krajského súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky podľa ústavy, listiny a dohovoru mal najvyšší súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Sťažnosť v časti smerujúcej proti konaniu vedenému najvyšším súdom pod sp. zn. 5 Sžp 9/2008 považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo

slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Argumentáciu najvyššieho súdu, podľa ktorej list obvodného úradu o začatí správneho konania má povahu procesného rozhodnutia v zmysle § 248 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku, ktoré nijako nezasahuje do označených práv sťažovateľky, nemožno v žiadnom prípade považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú. Je tiež očividné, že porušenie práv v rámci správneho konania mala sťažovateľka namietat pred všeobecným súdom v rámci správneho súdnictva po právoplatnom skončení správneho konania, teda potom, ako bola po vyčerpaní riadneho opravného prostriedku zaviazaná zaplatiť pokutu za spáchanie správneho deliktu. Ako sa však zdá, takúto žalobu po skončení správneho konania sťažovateľka nepodala.

Berúc do úvahy, že krajský súd a najvyšší súd nerozhodovali v merite veci, nemuseli ani rešpektovať právo sťažovateľky na prerokovanie veci v jej prítomnosti (čl. 48 ods. 2 ústavy), keďže toto základné právo sa vzťahuje na konanie vo veci samej.

V súvislosti s požiadavkou sťažovateľky, aby ústavný súd zastavil exekúciu vedenú proti nej na vymoženie správneho poplatku, treba uviesť, že o zastavení exekúcie rozhoduje všeobecný súd. Navyše podaná sťažnosť nesmeruje proti tomu všeobecnému súdu, pred ktorým sa exekučné konanie vedie.

Nemožno vyhovieť ani požiadavke sťažovateľky o zrušenie rozhodnutia obvodného úradu sp. zn. ZPO/2005/9069/ZIJ zo 16. mája 2005 v spojení s rozhodnutím krajského úradu sp. zn. ZPO/1047/2005-svl z 18. augusta 2005. Uvedenými rozhodnutiami bolo vyslovené, že sťažovateľka sa správneho deliktu dopustila, bola jej uložená pokuta 5 000 Sk a tiež povinnosť zaplatiť trovy konania vo výške 1 000 Sk. Sťažovateľka požaduje zrušenie týchto rozhodnutí ústavným súdom na tom základe, že za protiprávne považuje už samotné začatie správneho konania v danej veci.

Ako to vyplýva z už uvedených úvah, proti označeným rozhodnutiam obvodného úradu a krajského úradu mala sťažovateľka možnosť podať žalobu o ich preskúmanie všeobecným súdom v rámci správneho súdnictva postupom podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku. Vzhľadom na to nie je daná právomoc ústavného súdu rozhodovať o tejto veci. Navyše krajský úrad nie je ani účastníkom konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2009